

.....
VAL junior speelt
in op meervoudige
intelligentie.

.....
**VAL junior draagt bij
aan onderwijs op maat**

Han Grosfeld
.....

VAL junior

VAL junior is ontworpen vanuit het sociaal-constructivistische gedachtegoed en maakt eigentijds leerlinggestuurd onderwijs mogelijk. In VAL junior worden fysieke bijeenkomsten in de klas afgewisseld met virtuele sessies in een elektronische leeromgeving. In deze leeromgeving gaan leerlingen betekenisvolle leerinteracties met elkaar aan. Zij stellen en beantwoorden elkaars leervragen, beargumenteren stellingen en plaatsen hun leerproducten in een eigen portfolio. Leerlingen kunnen eenvoudig in de portfolio's van anderen kijken en worden gestimuleerd elkaar hier feedback op te geven. In VAL junior vormt het geven van feedback een centraal onderdeel, omdat hierdoor samenlerend produceren mogelijk wordt en het leerproces een verdiepende dimensie krijgt. Samen leren staat centraal, maar de leerling blijft wel geheel verantwoordelijk voor de eigen leerproducten.

In VAL junior kunnen leerlingen hun eigen tempo bepalen en kiezen zij zelf welke leeropdrachten zij willen maken. Deze leeropdrachten zijn gekoppeld aan kerndoelen. VAL junior heeft oog voor meervoudige intelligentie, verschillende leerstijlen en inter- en intrapersonlijke vaardigheden. De nadruk ligt niet alleen op het sociale leerproces, maar ook specifiek op inhoud en niveau.

Hoe sluit VAL junior aan op 'onderwijs op maat'?

Een aantal kernbegrippen uit het constructivistische denken, zoals 'uitgaan van de mogelijkheden van het kind', 'meervoudige intelligentie', 'portfolio',

VAL junior is een innovatieve didactiek die meerwaarde biedt aan het huidige onderwijs. VAL junior voorziet in de behoefte van leerkrachten en leerlingen om op een gestructureerde en verantwoorde wijze tegemoet te komen aan de autonomie van leerlingen om hun eigen leerproces vorm te geven. Het concept sluit aan bij de dynamische en interactieve manier, waarop leerlingen (willen) leren. Ongeacht de visie en de ambities die de school heeft op de zorg kan VAL junior in allerlei leersituaties ingezet worden. VAL junior kan een bijdrage leveren aan het neerzetten van een passend onderwijsconcept in de school. Een concept dat het mogelijk maakt ambities gericht op de verbetering van de school en de leerlingen te realiseren.

In Redax Magazine van maart 2010 is uitgebreid ingegaan op de didactische aanpak van VAL junior.

'leerstijlen' zijn van belang voor het realiseren van onderwijs op maat. Projecteren we deze kernbegrippen op de mogelijkheden die de didactiek van VAL junior biedt, dan ontstaat het volgende beeld.

De didactiek van VAL junior biedt leerlingen de mogelijkheid op eigen manier en naar eigen inzicht een aantal stappen in de leercyclus te nemen. Sommige kinderen kijken misschien graag rond in de portfolio van anderen of stellen eerst leervragen om zo inspiratie op te doen en vervolgens zelf aan de slag te gaan. Andere kinderen beginnen liever gestructureerd vanaf stap 1 en meer individueel. De kinderen kiezen hun eigen leerstijl en optimaliseren zo hun eigen mogelijkheden.

De leeropdrachten in VAL junior zijn gevarieerd en dagen kinderen uit hun eigen intelligenties aan te spreken om aan de opdracht te voldoen. Sommige kinderen werken liever wat concreter en kunnen zich meer op beeldtaal richten. Andere kinderen werken weer meer theoretisch. VAL junior speelt zo in op meervoudige intelligentie. Ook hier worden de mogelijkheden van het kind optimaal benut.

De portfolio is bij uitstek het middel waarmee kinderen tonen wat zij kunnen. De eindproducten in de portfolio vormen de bewijslast van de leerontwikkeling van het kind. In VAL junior wordt een eigen portfolio opgebouwd en daarnaast bevat VAL junior een meetinstrument 'aan de achterkant' dat inzichtelijk maakt hoe het kind heeft geleerd, welke handelingen het heeft verricht, hoe vaak het leervragen heeft gesteld en feedback heeft gegeven, et cetera. Kortom, er zijn volop kwantitatieve en kwalitatieve gegevens voorhanden die inzicht geven in het leerproces en de ontwikkeling van het kind.

De VAL-portfolio biedt de kinderen de mogelijkheid te excelleren binnen de eigen mogelijkheden en trots te zijn op de eigen producten en het eigen werk. Zo krijgt het kind meer eigenwaarde. Dit alles draagt bij aan de ontwikkeling en motivatie en zo wordt het onderling samenwerken gestimuleerd.

Andere invulling van leertijd

Scholen die werken volgens de VAL junior aanpak kunnen anders met hun onderwijstijd omgaan. De VAL-aanpak houdt in dat je fysieke (klassen)bijeenkomsten afwisselt met virtuele sessies. Gemiddeld genomen betreft het 30% fysieke tijd en 70% virtuele tijd. Die virtuele periode werkt natuurlijk tijdsbesparend. Echter, óók die virtuele tijd is effectieve onderwijstijd.

Deze tijd kan worden ingevuld tijdens bijvoorbeeld zelfstandig werken, tussen de middag, na school (waarbij het begrip huiswerk anders gedefinieerd kan worden). De rol van de leerkracht is tijdens de virtuele periode die van moderator: online stimuleert hij het leerproces en stuurt hij bij waar nodig.

Binnen VAL junior houdt het leren dus niet op buiten de schoolmuren. Ook thuis kan verder gewerkt worden aan VAL junior trajecten. Ouders kunnen eenvoudig bij dit leerproces betrokken worden en inzage krijgen in de portfolio van hun kind en de activiteit op de VLC (het digitale platform van VAL junior) volgen. De ouders zijn betrokken, leveren een positieve bijdrage aan de leervorderingen van hun kind en werken zo samen met de school aan het vergroten van de effectiviteit van het onderwijs.

De tijdsbesparing die dit de oplevert kan de school besteden aan andere leeractiviteiten. Deze tijd kan ook extra worden ingezet voor leerlingen die specifieke onderwijsbehoeften hebben (de risicoleerlingen, de zwakke presteerders, de (hoog)begaafde leerlingen), door het geven van extra zorg buiten de VAL-cyclus om.

De tijdsbesparing kan natuurlijk óók ingezet worden binnen de VAL-cyclus: ook de zorgleerlingen werken volgens de VAL-methode en krijgen daarbinnen extra instructie en begeleiding. Tot in hoeverre scholen hier keuzes in maken, hangt ook af van hun onderwijsconcept en van de mate waarin zij hun onderwijs op maat vormgeven.

Omgaan met gedragsproblemen

Werken met VAL junior houdt in dat de grenzen tussen de school en de werkelijkheid daarbuiten vervagen. Immers, leren met VAL junior is plaats- en tijdonafhankelijk. Veel kinderen vinden het prettig met sociale media en met ICT te werken, buiten de school om doen ze dit al volop. Wanneer sociale media en ICT ook in het onderwijsproces een belangrijke rol spelen, boeit en bindt dit de kinderen, stimuleert het ze en motiveert het ze om actief aan de slag te blijven.

Bovendien geeft VAL junior de kinderen een grote eigen verantwoordelijkheid. Leren wordt leuk, motiveert en zo draagt de VAL junior aanpak bij aan het voorkomen van gedragsproblematiek.

Het meetinstrument en het digitale platform (de 'virtual learning community') van VAL junior maakt het verder mogelijk het gedrag van kinderen heel concreet te volgen. Pestgedrag en misdragingen worden geregistreerd. De leerkracht kan daar heel scherp op letten en dit gedrag, bijvoorbeeld tijdens fysieke bijeenkomsten, aan de orde stellen.

Competenties van leerkrachten

De VAL-aanpak doet een beroep op andere competenties van leerkrachten. Zij moeten scherp inzicht hebben in het ontwikkelingsproces van de leerlingen, dit goed kunnen volgen en de juiste interventies plegen. Ook is een goed inzicht in de leerstijl en de specifieke kwaliteiten van het kind van belang.

De leerkracht moet bekwaam zijn in het modereren (stimuleren, bijsturen op het virtuele platform). De leerkracht moet kunnen zien waar het kind staat in het leerproces en daar goed op aansluiten, om de juiste stimulans en positieve prikkels te kunnen geven.

Qua organisatie moet de leerkracht adequate strategieën voor klassenmanagement kunnen hanteren. Van belang is dat de leerkracht duidelijke afspraken kan maken over de gedragsregels en afspraken in de klas en daarbuiten (namelijk in de virtual community van VAL junior). Ook moet de leerkracht de leerlingen op een goede en stimulerende manier kunnen wijzen op hun eigen verantwoordelijkheid bij het werken met VAL junior.

Ten slotte

Werken met de VAL-didactiek is innovatief en geeft ruimte om onderwijs op maat binnen de school vorm te geven. De school denkt na over een effectieve manier van leren en onderwijs geven, de school is vernieuwend en krijgt een dieper inzicht in de benodigde kwaliteiten van leerkrachten.

Sommige scholen zullen zich met VAL junior kunnen profileren als vooruitstrevende, moderne en ICT gerichte school, waarbinnen het leren binnen en buiten de muren van de school, leren in de fysieke maar ook de virtuele wereld en leren in een dialoog met ouders mogelijk is. Ouders kunnen direct meekijken naar wat hun kind doet, wat kan bijdragen aan wederzijds begrip en gezamenlijke begeleiding.

Andere scholen kunnen kiezen voor een andere profilering en meer focussen op de tijdsbesparing die de VAL-didactiek oplevert bij de leerkracht en deze gebruiken voor het inzetten van extra zorg en begeleiding voor leerlingen die dat nodig hebben. Dit laatste hetzij buiten de VAL-cyclus, hetzij daarbinnen.

Aan de slag gaan met het onderwijsconcept van VAL junior vergt een inspanning van de school, het management, de leerkrachten. Maar daarna ligt de winst voor het oprapen, zowel voor de school als voor de leerkracht als voor de leerling. En daar ligt juist de uitdaging!

Han Grosfeld is adviseur Vernieuwend Leren bij Edux Onderwijsadvies en senior consultant bij Innofun BV.

Invoering van VAL junior is niet vrijblijvend. De school voert een nieuw onderwijsconcept in en brengt in kaart welke weg moet worden afgelegd om vanuit de huidige situatie tot een zinvolle implementatie te komen. Voor sommige scholen zal die weg langer zijn dan voor andere.

Van belang is ook hoe 'breed' de invoering gaat plaatsvinden. Binnen welke vakgebieden? Meteen in groep 5 tot en met 8, of wordt voor een meer geleidelijke invoering gekozen?

Een eerste stap in het implementatieproces kan gezet worden in een periode van een half jaar tot een jaar. In deze periode worden de leerkrachten geschoold en hebben de leerlingen daadwerkelijk onderwijs gekregen met behulp van VAL junior. De benodigde tijd voor het verdere invoeringstraject is mede afhankelijk van de hierboven genoemde factoren.

VAL junior invoeren is ingrijpend en raakt het primaire proces op school. Het is een fundamentele innovatie. Daarom adviseren wij scholen om naast de invoering van VAL junior geen belangrijke andere veranderingsonderwerpen aan te pakken. Dit vergroot de kans op een geslaagde implementatie.

Han Grosfeld

.....

**VAL junior draagt bij
aan het voorkomen van
gedragsproblematiek.**

